

Nr 110.

Av herr **Nilsson, Bernhard**, om inrättande vid Karolinska sjukhuset av en avdelning för behandling av reumatiska och andra invalidiserande sjukdomar.

I årets statsverksproposition har förebadats, att Kungl. Maj:t kommer att för riksdagen framlägga förslag om utbyggande av karolinska sjukhuset med en pediatrik klinik och en dermatologisk klinik och poliklinik.

1941 års reumatikervårdssakkunniga hava den 28 februari 1942 till chefen för socialdepartementet överlämnat förslag om inrättande av en avdelning för reumatiska och andra invalidiserande sjukdomars vård vid karolinska sjukhuset samt en avdelning för reumatisk och en avdelning för ortopedisk vård vid akademiska sjukhuset i Uppsala. Byggnadsförslag till berörda avdelningar hava utarbetats av byggnadsstyrelsen i samarbete med de sakkunnigas medicinska experter. Av förslaget till den reumatiska kliniken vid karolinska sjukhuset framgår, att byggnaden förlägges till den plats, som förutsetts i generalplanen för karolinska sjukhusets utbyggande d. v. s. till området omedelbart väster om huvudbyggnadens D-flygel.

I sitt år 1934 avgivna betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket (statens off. utredn. 1934: 22) föreslog statens sjukvårdskommitté under hänvisning till en av pensionsstyrelsen utarbetad promemoria över styrelsens sjukvårdande verksamhet, att en reumatisk paviljong skulle förläggas till Stockholm. Kommittén fann det självfallet, att den tilltänkta paviljongen borde förläggas till det blivande karolinska sjukhuset. Denna paviljong borde enligt kommitténs åsikt omfatta 120 vårdplatser.

Karolinska institutets lärarkollegium anslöt sig i princip till sjukvårdskommitténs förslag och med anledning härav upptogs en reumatikeravdelning i planritningarna för karolinska sjukhuset.

De år 1936 tillkallade sakkunniga för pensionsstyrelsens invaliditetsförebyggande verksamhet upptogo i sin plan för reumatikervårdens tillgodoseende sjukvårdskommitténs förslag angående en reumatikeravdelning om 120 platser vid karolinska sjukhuset jämte en dylik avdelning om 50 platser å det planerade södersjukhuset (statens off. utredn. 1937: 23). Av de 120 platserna vid karolinska sjukhuset borde förslagsvis 60 platser vara rikspatser.

Karolinska institutets lärarkollegium förmenade nu i sitt yttrande över detta förslag, liksom direktionen för karolinska sjukhuset, att ur forsknings- och undervisningssynpunkt borde det vara tillfyllest med en reuma-

tikerklinik om 60 vårdplatser vid karolinska sjukhuset, vilka dock samtliga under sådana förutsättningar borde vara riksplatser.

Sedan dess har Stockholms stad vid södersjukhuset uppbyggt en reumatikeravdelning om 90 vårdplatser, vilken torde komma att öppnas till hösten och vilken i viss mån torde komma att tillfredsställa Stockholms stads eget behov av sådana platser.

Vid 1941 års riksdag väcktes två motioner (I: 5 och II: 5), vilka utmynnade i en anhållan till Kungl. Maj:t om bland annat upprättande av tvenne reumatikersjukhus om vardera 120 vårdplatser, varav det ena förslagsvis borde förläggas till karolinska sjukhuset. Motionerna, vilka även omfattade ett förslag, att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till lämplig organisation för bekämpande av de reumatiska sjukdomarna i riket, blevo i sistnämnda punkt bifallna, men ansåg sig riksdagen — ehuru den i likhet med motionärerna fann det vara en angelägenhet av största vikt, att åtgärder vidtoges för att bereda ökade vårdmöjligheter för de reumatiskt sjuka — icke utan förnyad utredning kunna bifalla uppförandet av de föreslagna sjukhusen.

I anslutning till detta riksdagens beslut tillsattes 1941 års reumatiker-vårdssakkunniga i oktober 1941.

Dessa framlade i februari 1942 Del I av sitt betänkande, innefattande, som inledningsvis i denna motion framhållits, förslag om bland annat inrättande av en avdelning för reumatiska och andra invalidiserande sjukdomars vård vid karolinska sjukhuset.

Enligt detta förslag skulle sjukhusavdelningen omfatta 69 vårdplatser, och enligt ritningsförslaget skulle avdelningen tillsammans med en planerad dermatologisk-venerologisk avdelning förläggas mellan karolinska sjukhusets huvudkomplex och dess patologiskt-anatomiska institution, i omedelbar anslutning till ett av Konung Gustaf V:s 80-årsfond planerat forskningsinstitut. Kostnaderna skulle belöpa sig till 1.298.000 kronor, därav byggnadskostnader 1.100.000 kronor och utrustningskostnader 198.000 kronor, eller tillsammans cirka 18.800 kronor per säng. Sjukhuset skulle uppföras och bekostas helt av staten och i administrativt hänseende skulle den blivande reumatikerkliniken intaga samma ställning som övriga kliniker vid karolinska sjukhuset och ställas under direktionen för detta sjukhus.

Det må erinras om att den dermatologiska klinik, till vars påbörjande medel skola äskas i en i årets statsverksproposition bebådad särskild proposition, skall förläggas på samma område som den reumatologiska kliniken. Den dermatologiska kliniken och den reumatologiska kliniken skola uppföras i gemensamt byggnadskomplex och gränsa intill varandra. Det torde därför ur såväl praktisk som ekonomisk synpunkt vara lämpligt, att grävnings- och sprängningsarbeten utföras gemensamt för de båda klinikererna.

Under de senaste åren hava nya vägar öppnats för utforskandet av de

reumatiska sjukdomarna. Det är av betydelse, att även i Sverige goda möjligheter skapas för bedrivande av dylik forskning. Genom Konung Gustaf V:s 80-årsfond har stöd givits svenska forskare på detta område. 1941 års reumatikervårdssakkunniga hava enligt givna direktiv haft överläggningar med styrelsen för denna fond. Av överläggningarna har framgått, att ett institut för forskning över de invalidiserande folksjukdomarna, i första hand de reumatiska sjukdomarna och barnförlamning, skall uppföras, vilket institut kommer att förläggas å karolinska sjukhusets område. Det är av största vikt, för att icke säga nödvändigt, att detta forskningsinstitut förläggas i nära anslutning till en avdelning för invalidiserande, i första hand reumatiska, sjukdomar.

Av arbetsbeskrivningen till karolinska sjukhusets reumatologiska klinik framgår, att i förslaget ingår en allmän avdelning med karaktär av isoleringsavdelning. Denna har tillkommit av särskilda skäl. Den har nämligen fått sin specialutformning med tanke på det blivande samarbetet med 80-årsfondens forskningsinstitut. Avsikten med denna avdelning är, att den skall möjliggöra isolering av sjukdomsfall och härigenom underlätta forskning beträffande sådana sjukdomar, där smittorisk föreligger.

Styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond har i skrivelse till Konungen den 14 november 1942 anhållit om tillstånd att igångsätta arbetet för uppförandet av forskningsinstitutet inom karolinska sjukhusets område. Styrelsen anför i sin skrivelse:

»Sedan år 1939 är ur Konung Gustaf V:s 80-årsfond ett kapital, uppgående till två miljoner kronor, avsatt för inrättandet inom karolinska sjukhusets område av ett institut för forskning rörande de invalidiserande folksjukdomarna, i första hand de reumatiska sjukdomarna och barnförlamningen.

Genom föranstaltande av fondens styrelse hava vissa förarbeten och utredningar rörande uppförandet av nämnda institut blivit utförda. Ur flera synpunkter hade det varit önskvärt, att den reumatologiska klinik, som enligt planen för karolinska sjukhusets utbyggande skall uppföras på sjukhusets område, hade kunnat planeras och byggas samtidigt med forskningsinstitutet.

Även om tidsläget för närvarande icke skulle medgiva, att medel ställas till förfogande för uppförandet av en reumatologisk klinik, bör detta icke lägga hinder i vägen för att institutsfonden redan nu användes för sitt ändamål. Att forskningsinstitutet ifråga kommer till stånd är nämligen så betydelsefullt ur forskningssynpunkt att ett uppförande enbart av det samma utan tvekan är att föredraga framför att avvakta den tidpunkt, då även den reumatologiska kliniken kan uppföras.

Ehuru detta förfarande innebär en mindre tillfredsställande lösning, kunna dock karolinska sjukhusets nu förefintliga kliniker som ett provi-

sorium ställa erforderligt kliniskt material till förfogande för den reumatologiska forskningen vid institutet.

Synnerligen önskvärt vore emellertid, att statsmakterna redan nu ville fatta principbeslut angående uppförandet av en reumatologisk klinik inom karolinska sjukhusets område.

Ej minst för den reumatologiska forskningen föreligger ett verkligt behov av att erhålla vidgade arbetsmöjligheter. Tillkomsten av Konung Gustaf V:s forskningsinstitut skulle tvivelsutan i hög grad bidra till att forskningen inom de reumatiska sjukdomarnas område kunde intensifieras och effektiviseras.

På grund av vad sålunda anförts får styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond anhålla om tillstånd att igångsätta arbetet för uppförandet av sagda forskningsinstitut.»

Såsom av denna redogörelse framgår torde det vara ofrånkomligt att planläggningen av den dermatologiska kliniken sker under beaktande av att en reumatologisk klinik enligt föreliggande förslag skall inrymmas i samma byggnadskomplex.

På grund härav och för att icke försitta möjligheten att få här ovan anförda synpunkter beaktade har jag ansett det nödvändigt att före ordinarie motionstidens utgång framföra ett yrkande.

Jag får alltså, med hänvisning till förestående motivering, hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att beredningen av ärendet rörande karolinska sjukhusets utbyggande måtte utvidgas till att omfatta jämväl uppförande vid sjukhuset av en avdelning för reumatiska och andra invalidiserande sjukdomars vård.

Stockholm den 22 januari 1943.

Bernhard Nilsson.